

Jan Majewski

MUZEA FARMACJI

i zbiory aptekarskie w Polsce

Jan Majewski

MUZEA FARMACJI

i zbiory aptekarskie w Polsce

Wydawnictwo Kontekst
Poznań 2006

MUZEA PRZY WYDZIAŁACH
FARMACEUTYCZNYCH
AKADEMII MEDYCZNYCH

GDAŃSK

HONOROWE
MUZEUM
FARMACJI
POMORZA
TOWARZYSTWA
NAUKOWEGO
PTFarm
O/GDAŃSK

Honorowe Muzeum Farmacji Pomorza Towarzystwa Naukowego PTFarm O/Gdańsk – tak brzmi aktualnie obowiązująca nazwa muzeum farmacji w Gdańsku. Pierwsze obiekty muzealne zabezpieczono już w 1949 roku w Zakładzie Technologii Środków Leczniczych Akademii Medycznej w Gdańsku (kier. prof. dr hab. Jerzy Tułeczki) i w innych jednostkach Wydziału Farmaceutycznego tej Akademii (AMG). Następnym etapem było otwarcie 16 września 1979 roku, podczas XI Naukowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Izby Pamiątek Farmaceutycznych. Powstanie Izby jest zasługą wielu ludzi, ale przede wszystkim: dra n. farm. Aleksandra Drygasa oraz gdańskiego PZF „Cefarm” z jego ówczesnym dyrektorem mgr farm. Zbigniewem Błaszczakiem.

Izba Pamiątek Farmaceutycznych powstała w Aptece „Ratuszowej” nr 52 należącej do PZF „Cefarm” w Gdańsku (ul. Długa 54/56), którą kierowała i nadal kieruje mgr farm. Stefania Gdaniec. Kustosząmi Izby byli dr n. farm. Aleksander Drygas i mgr hist. Krzysztof Berenthal. Po sprywatyzowaniu wspomnianej apteki w latach dziewięćdziesiątych XX wieku, mgr farm. Stefania Gdaniec, już jako właścicielka Apteki „Ratuszowej”, nadal honorowo zabezpiecza zbiory, które w 1992 roku po wielu staraniach zostały nieodpłatnie przekazane przez Dyрекcję PZF „Cefarm” Polskiemu Towarzystwu Farmaceutycznemu Oddział w Gdańsku.

Zgromadzone przez aptekarzy i ich znajomych, miłośników historii itp. w drugiej połowie XX wieku liczne i cenne zabytkowe obiekty farmaceutyczne (z zakresu wszystkich specjalności) oraz muzealia i archiwalia PTFarm Oddział w Gdańsku, zmobilizowały grupę inicjatywną na czele z prof. dr hab. Feliksem Gajewskim, która postawiła sobie za cel zorganizowanie Muzeum Farmacji Pomorza Gdańskiego. Posiedzenie grupy odbyło się 10 listopada 1992 roku we wspomnianej już Aptece „Ratuszowej”. Wielokrotne podejmowane przez grupę starania o środki na ten cel nie przyniosły jednak rezultatów, wobec czego postanowiono utworzyć placówkę nazwaną Honorowe Muzeum Farmacji Pomorza Towarzystwa Naukowego PTFarm O/Gdańsk, które dzięki wspianiałym darczyńcom i wolontariuszom, miłośnikom historii i obiektów muzealno-archiwalnych zawodu aptekarza funkcjonuje już 25 lat.

Informacji na temat zbiorów udziela
przewodniczący Sekcji Historii
Farmacji PTFarm O/Gdańsk

prof. Feliks Gajewski
Honorowy Prezes
Oddziału Gdańskiego PTFarm
wtorki i czwartki: 9.00–14.00

ul. Gen. J. Hallera 107
80-416 Gdańsk
tel./fax. (0-58) 349 32 05

Ryc. 96.
Prof. Jerzy Tułeczki

Jerzy Tułeczki (1909-2000)

Profesor farmacji, prezes Izby Aptekarskiej w Gdańsku (1945-1948), promotor idei muzealnictwa farmaceutycznego.

Ryc. 97.
Wnętrze
zabytkowej
Apteki
„Ratuszowej”
w Gdańsku

Autorem, kierownikiem oraz koordynatorem ekspozycji Honorowego Muzeum Farmacji jest prof. Feliks Gajewski, który z wolontariuszami prowadzi warsztaty historyczno-muzealne w Izbie Muzealnej Farmacji PTFarm w siedzibie Wydziału Farmaceutycznego AMG. Muzeum współpracuje także z kilkoma jednostkami Wydziału.

Dość długo na lepsze czasy czekały księgozbiory Izby Pamiątek Farmaceutycznych. Zarówno były prezes Oddziału Gdańskiego PTFarm prof. Feliks Gajewski, jak i obecny prezes prof. Marek Wesołowski dołożyli wszelkich starań, żeby zbiory te można było także podziwiać w Izbie Muzealnej Farmacji Oddziału Gdańskiego PTFarm, otwartej na Wydziale Farmaceutycznym AM w Gdańsku, podczas Ogólnopolskiej Sesji Naukowej *Farmaceutyczne eksponaty muzealne w Polsce*, co miało miejsce 16 kwietnia 1999 roku z okazji 50-lecia Oddziału Gdańskiego PTFarm (zbiory biblioteczne zgromadzone w tej Izbie liczą kilka tysięcy woluminów; tyle samo jest tu obiektów muzealno-archiwalnych). Z pewnością był to szczęśliwy dzień dla farmaceutów nie tylko z Wybrzeża, ale i z całej Polski. Kolejnym takim szczęśliwym dniem był 1 marca 2002 roku, kiedy została powołana Sekcja Historii Farmacji Oddziału Gdańskiego PTFarm. Funkcję przewodniczącego powierzono prof. dr hab. Feliksowi Gajewskiemu. Warto podkreślić, że jeden z członków Sekcji Historii Farmacji, właściciel Wytwórni Leków Roślinnych „Labofarm” w Starogardzie Gdańskim i Centrum Fitoterapii przy Gdańskim Żurawiu, mgr farm. Tadeusz Pawełek od 2002 roku jest wydawcą kwartalnika „Panacea. Leki Ziołowe”, w którym promuje także wiedzę z zakresu historii farmacji.

Ryc. 98-99.

Szyld oraz portal zdobniczy nad wejściem głównym do Apteki „Ratuszowej” w Gdańsku

APTEKA
RATUSZOWA

Muzeum współpracuje także z ponad dwudziestoma aptekami, głównie z Pomorza:

Apteką „Pod Orłem” w Pelplinie
Apteką „Z. Pawłowski” w Barwicach
Apteką „Nadworną” w Chojnicach
Apteką „Pucką” w Pucku
Apteką „Romańską” w Strzelnie
Apteką „Nową” w Stargardzie Szczecińskim
Apteką „Pod Orłem” w Nowem n. Wisłą
Apteką „Pod Krzyżem” w Inowrocławiu
Apteką „Pod Orłem” w Świeciu n. Wisłą
Apteką „Klaudiusza Galena” w Gniewie
Apteką „Tradycyjną” w Gdańsku
Apteką „Gdańską” w Gdańsku
Apteką „Pod Modrakiem” w Brusach
Apteką „Pod Orłem” w Kcyni
Apteką „Pod Łabędziem” w Bydgoszczy
Apteką w Łasinie
Apteką „Pod Orłem” w Sopocie
Apteką „Pod Gryfem” w Gdyni
Apteką „Nadmorską” w Gdyni
Apteką „Lwowską” w Szczytnie
Apteką „Pod Niedźwiedziem” w Kościerzynie
Apteką „Kociewską” w Starogardzie Gdańskim

Ryc. 101.
Moździerz z Apteki
„Ratuszowej” w Gdańsku

Ryc. 100.
Fragment ekspozycji
wnętrza starej apteki
— Muzeum Historyczne
Miasta Gdańska

Zaangażowanie prof. F. Gajewskiego i wolontariuszy, których skupił wokół siebie, a którzy wykonują niezbędne prace związane nie tylko z muzealnictwem, lecz publikują ciekawe tematy z zakresu historii farmacji, sprzyja szerszemu zainteresowaniu dawnym aptekarstwem Pomorza. Zespół pasjonatów opracowuje dokumentację naukową istniejących obiektów muzealnych, nawiązuje kontakty z innymi muzeami i izbami farmaceutycznymi lub kolekcjonerami i prowadzi rozmowy na temat wymiany muzealnych duplikatów, w celu powiększenia ekspozycji.

Stale ekspozycje farmaceutyczne i wciąż powiększające się zbiory muzealne w niżej podanych placówkach można oglądać w godzinach pracy tych instytucji.

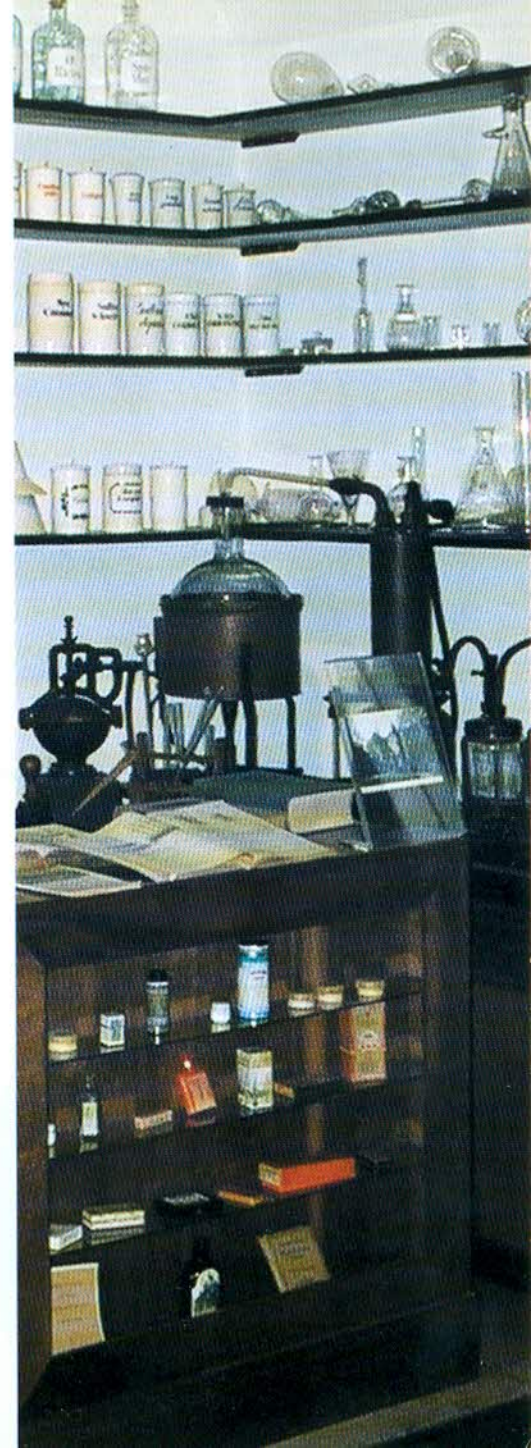
- **Izba Muzealna Farmacji PTFarm O/Gdańsk**, Wydział Farmaceutyczny AMG, Al. gen. J. Hallera 107, 80-416 Gdańsk, tel./fax (0-58) 349 32 05, e-mail: farma@amg.gda.pl
czynna: wtorki i czwartki 9.00-14.00
opiekun: **prof. Feliks Gajewski z wolontariuszami**
- **Apteka „Ratuszowa”**, ul. Długa 54/56, 80-831 Gdańsk, tel. (0-58) 301 51 06
czynna: poniedziałek – piątek 8.00-20.00; sobota 9.00-15.00
opiekun: **mgr farm. Stefania Gdaniec z personelem aptecznym**

- **Muzeum Historyczne Miasta Gdańsk**, Ratusz Głównomiejski, ul. Długa 46/47, 80-831 Gdańsk, tel. (58) 767 91 28, www.mhmg.gda.pl
czynne: poniedziałki i piątki 10.00-16.00, niedziela 11.00-16.00
od 15 czerwca do 15 września czynne do godz. 18.00
opiekun: mgr historii Ewa Sztykiel, mgr historii Ludwika Skulbaszewska
- **Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy**, Plac Wolności 28, 84-100 Puck, tel. (0-58) 673 22 29, fax. (0-58) 673 29 96
czynne: poniedziałek – piątek 8.00-15.00; sobota 9.00-14.00
opiekun: dyrektor Muzeum mgr historii Mirosław Kuklik z personelem Muzeum
- **Muzeum Akademii Medycznej w Gdańsku** (w stadium organizacyjnym), Al. Zwycięstwa 41/42, 80-210 Gdańsk, tel. (0-58) 349 32 05
- **Wytwórnia Leków Ziołowych „Labofarm”**, ul. Lubichowska 176 B, 83-200 Starogard Gdański, tel. (0-58) 561 20 08, e-mail: poczta@labofarm.com.pl, www.labofarm.com.pl
czynna codziennie oprócz sobót 7.00-15.00
opiekun: mgr farm. Tadeusz Pawełek, mgr Patrycja Pawełek-Andrearczyk
- **Centrum Fitoterapii przy Gdańskim Żurawiu**, ul. Długie Pobrzeże 28, 80-888 Gdańsk, tel. (0-58) 305 11 56, e-mail: centrum@labofarm.com.pl
czynne: poniedziałek – piątek 10.00-17.00, sobota 10.00-14.00
opiekun: mgr farm. Tadeusz Pawełek

Ponadto Muzeum współpracuje z Gdańską Okręgową Izbą Aptekarską (ul. Bato-rego 18, 80-251 Gdańsk, tel. 0-58 341 16 74), którą kieruje dr n. farm. Stanisław Vogel.

Literatura:

1. A. Drygas: *Izba Pamięci Farmaceutycznej w Aptece „Ratuszowej” w Gdańsku*, „Farmacja Polska” 35, 1979, nr 5, s. 304-305.
2. Tenże: *Uroczyste otwarcie Izby Pamiętek Farmaceutycznych w Aptece Ratuszowej w Gdańsku*, „Farmacja Polska” 36, 1980, nr 1, s. 45-48.
3. F. Gajewski: *Materiały XIX Naukowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, „Farmacja – tradycja i nowoczesność”*, Wrocław 22-24 IX 2004 r., t. I, (streszczenia), s. 265.
4. Tenże: *I Sprawozdanie Sekcji Historii Farmacji Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego przedstawione w dniu 19 maja 2004 roku na zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym XXII kadencji PTFarm O/Gdańsk*, „Przegląd Farmaceutyczny”, Biuletyn Informacyjny Gdańskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej, nr 148, lipiec 2004, s. 31-36.
5. Tenże i współautorzy: *Honorowe Muzeum Farmacji Pomorza Towarzystwa Naukowego PTFarm O/Gdańsk – Srebrny Jubileusz*, „Przegląd Farmaceutyczny”, Biuletyn Informacyjny Gdańskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej, nr 154, marzec 2005, s. 57-67.

Ryc. 102.
Fragment ekspozycji wnętrza starej apteki
— Muzeum Historyczne Miasta Gdańska